

A SPECIFIKUS KÉSZPÉNZ-HELYETTESÍTŐ FIZETÉSI ESZKÖZÖK SZABÁLYOZÁSA

Az elmúlt években Magyarországon is egyre nagyobb népszerűsége tettek szert az olyan eszközök (pontgyűjtőkártyák, ajándékkártyák, üzemanyag kártyák, vásárlói tokenek), amelyek egy vállalat vagy a vele szerződéses viszonyban álló kereskedelmi partnerei üzleteiben használhatók, vagy meghatározott körű termékek és szolgáltatások beszerzését, illetve vásárlói kedvezmények igénybevételét teszik lehetővé. Ezen eszközök korlátozott körű használata, valamint az ebből eredő mérsékeltebb kockázat miatt, amennyiben a jogszabályi kivételi feltételek fennállnak, a kibocsátók nem kötelesek megfelelni a pénzforgalmi szolgáltatókat terhelő jogszabályi kötelezettségeknek. Tekintettel arra, hogy a pénzforgalmi szolgáltatásokra vonatkozó jogszabályi előírások alkalmazásának mellőzése alacsonyabb fogyasztóvédelmi szinttel jár, amely csak alacsonyabb kockázattal indokolható, fogyasztóvédelmi, információtechnológia biztonsági, valamint versenyjogi szempontból is lényeges kérdés, hogy az ún. specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközökre vonatkozó kivételi szabályok alkalmazhatók-e. Ebben a cikkben bemutatásra kerülnek a specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközökre vonatkozó európai uniós és hazai jogszabályi rendelkezések, továbbá az ezen eszközök minősítése során figyelembe vett felügyeleti szempontok, különös tekintettel arra, hogy a kapcsolódó kockázat mértéke valóban indokolja-e, hogy ezen eszközök kibocsátói mentesüljenek a szigorú engedélyezési eljárás és a folyamatos hatósági felügyelet, valamint az ügyfelek védelmét célzó legmagasabb fokú fogyasztóvédelmi előírások alól.

A specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközök európai uniós szabályozása

Az Első pénzforgalmi irányelv¹, melynek rendelkezéseit a tagállamoknak 2009. november 1-ig kellett átültetniük a saját jogrendjükbe, azzal a céllal született meg, hogy egy egységes, európai uniós jogi keretet hozzon létre a pénzforgalmi szolgáltatások szabályozására, továbbá elősegítse a nem hitelintézeti (vagyis hétköznapi szóhasználat: a hagyományos banki szereplőkön kívüli), pénzügyi szereplők piacra lépését a verseny fokozása érdekében. További cél volt, hogy növelje a fogyasztóvédelem hatékonyságát, továbbá egyértelműen megfogalmazza a pénzforgalmi szolgáltatók és ügyfelek jogait és kötelezettségeit. Ennek érdekében az Első pénzforgalmi irányelv pontosan meghatározta a pénzforgalmi szolgáltatásnak minősülő üzleti tevékenységeket, amelyek csak az illetékes hatóság által kiadott engedély birtokában végezhetők, továbbá azon, a pénzforgalomhoz kapcsolódó szolgáltatásokat, amelyekre természetükből, vagy támogató jellegükből fakadóan nem kell alkalmazni az irányelv rendelkezéseit.

Az Első pénzforgalmi irányelv kimondta², hogy az előírásokat nem kell alkalmazni olyan eszközökön alapuló szolgáltatásokra, amelyek kizárólag a kibocsátó által használt létesítményekben vagy a kibocsátóval kötött kereskedelmi megállapodás alapján szolgáltatók zártkörű hálózatában vagy korlátozott körű áruk vagy szolgáltatások beszerzésére használhatók. A Második elektronikus pénz irányelv³ értelmében ezen kivételi szabály alkalmazandó az ún. készpénz-helyettesítő fizetési eszközökön tárolt elektronikus pénzekre is.

¹ a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2007. november 13-i 2007/64/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (PSD1)

² PSD1 3. cikk k) pont

³ az elektronikus pénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról, valamint a 2000/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2009/110/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (EMD2)

Ilyen eszközök lehetnek a hűségkártyák, az üzemanyagkártyák, a tagsági kártyák, a közlekedési kártyák, az étkezési jegyek, illetve szolgáltatási utalványok (például gyermekgondozási, szociális utalvány vagy olyan szolgáltatási utalványrendszer, amely háztartási feladatok – például takarítás, vasalás, kerti munkák – elvégzésére alkalmazottak felvételét támogatja), amelyek esetenként a használatukat elősegítő egyedi munkajogi keretszabályozás alá tartoznak, a szociális jogszabályokban meghatározott célok megvalósítása érdekében⁴.

Az Első pénzforgalmi irányelv azonban nem tisztázta pontosan a „zártkörű hálózat” fogalmát, amely a kivételi szabály tagállamonként eltérő és a szándékoltnál szélesebb körű alkalmazásához vezetett, fogyasztóvédelmi kockázatokat jelentve és eltérő versenyfeltételeket eredményezve. Ezért az Európai Bizottság javaslatára a két európai társjogalkotó, az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa az Európai Unió belső pénzforgalmi piacának további harmonizációja céljából született Második pénzforgalmi irányelvben⁵ – a Második elektronikus pénz irányelvben foglaltakkal összhangban – pontosította a specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközökre vonatkozó kivételi szabály alkalmazhatóságának feltételeit.

A Második pénzforgalmi irányelv rendelkezései többek között a Hitelintézeti törvényben⁶ kerültek átültetésre a hazai jogba, amelynek előírásai alapján⁷ nem minősülnek pénzforgalmi szolgáltatásnak az olyan specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközökön alapuló szolgáltatások, amelyek csak korlátozott módon használhatók és amelyekre teljesül azon feltételek egyike, hogy

- a fizetési eszköz kizárólag a kibocsátó által használt helyiségekben vagy a kibocsátóval közvetlen kereskedelmi szerződésben álló szolgáltatók zártkörű hálózatán belül teszi lehetővé az eszköz birtokosa számára áruk vagy szolgáltatások beszerzését, vagy
- a fizetési eszköz áruk vagy szolgáltatások igen szűk körű beszerzését teszi lehetővé.

A Második pénzforgalmi irányelv preambuluma szerint egy készpénz-helyettesítő fizetési eszközt zártkörű hálózatban használt eszköznek kell tekinteni

- elsőként, ha csak egy meghatározott kiskereskedelmi egységben vagy meghatározott kiskereskedelmi láncban kínált termékek és szolgáltatások vásárlására használható; ha az érintett gazdálkodó egységek közvetlenül kapcsolódnak egymáshoz egy kereskedelmi megállapodás révén, amely például közös fizetési márka használatát írja elő, és az említett fizetési márkát az értékesítési helyeken alkalmazzák, és az – amennyiben kivitelezhető – megjelenik az értékesítési helyeken használható készpénz-helyettesítő fizetési eszközön is;

⁴ EMD2 (5) preambulumbekzdése

⁵ a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2015. november 25-i (EU) 2015/2366 európai parlamenti és tanácsi irányelv (PSD2)

⁶ A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.)

⁷ Hpt. 6. § (4) bekezdés k) pont

- másodsorban, ha csak termékek és szolgáltatások nagyon korlátozott körének vásárlására használható, például, ha az eszköz alkalmazási köre az értékesítés földrajzi helyétől függetlenül, ténylegesen, véges számú, funkcionálisan egymáshoz kapcsolódó árukra és szolgáltatásokra korlátozódik.

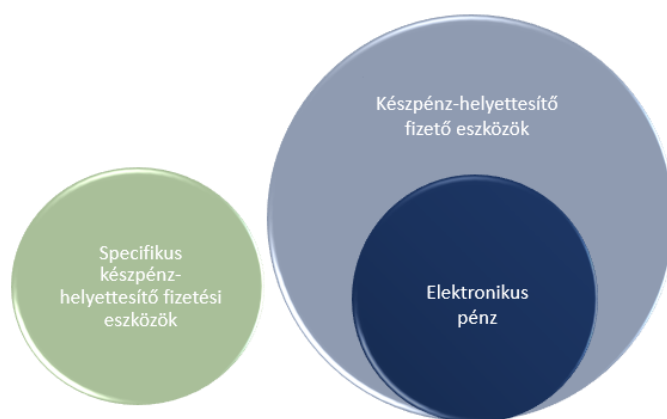
A specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközök kibocsátójának bejelentési kötelezettsége

A specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközök egységesebb felügyelete érdekében a Hitelintézeti törvény – a Második pénzforgalmi irányelv nyomán – előírja⁸, hogy a specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközt kibocsátók kötelesek bejelenteni a felügyeleti jogkörben eljáró Magyar Nemzeti Bank (MNB) számára, ha az általuk kibocsátott specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel teljesített fizetési műveletek összértéke a megelőző tizenkét hónapban meghaladta a 300 millió forintot. A kibocsátó a bejelentésben köteles ismertetni a specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel igénybe vehető szolgáltatásokat, valamint meg kell határozni, hogy a tevékenységét zártkörű hálózatban vagy az igénybe vehető termékek, szolgáltatások korlátozott köre szerint végzi.

A felügyelet határozatban dönt arról, hogy a bejelentésben foglaltak alapján a kibocsátó által végzett szolgáltatás pénzforgalmi szolgáltatásnak minősül-e. Amennyiben a felügyelet megállapítása alapján nem alkalmazhatók a specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközre vonatkozó kivételi szabályok, a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz kibocsátója elektronikus pénz kibocsátási, vagy pénzforgalmi szolgáltatói tevékenységi engedélyt köteles szerezni a tevékenysége folytatása érdekében. Az illetékes hatóságok (Magyarország esetében az MNB) felügyeleti jogköréből adódó feladata, hogy a pénzforgalmi piac hatékonysága, a fogyasztói érdekek védelme és a jogbiztonság érdekében folyamatosan ellenőrizze a piacot, és amennyiben úgy ítéli meg, hogy a jogszabályi feltételek nem teljesülnek egy specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz kibocsátása során, megtegye a megfelelő lépéseket.

A készpénz-helyettesítő fizetési eszköz és az elektronikus pénz fogalma

Tekintettel arra, hogy a Hitelintézeti törvény a specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközök esetében írja elő a bejelentési kötelezettséget, ezért a felügyeletnek elsősorban azt kell vizsgálnia, hogy az adott eszköz megfelel-e a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz, valamint az elektronikus pénz Hitelintézeti törvényben meghatározott fogalmának.

⁸ Hpt. 289/A. § (1) és (2) bekezdései

A jogszabály alapján **kézpénz-helyettesítő fizetési eszköz**⁹ a csekk, az elektronikus pénz, valamint a pénzforgalmi szolgáltató és az ügyfele közötti keretszerződésben meghatározott olyan személyre szabott dolog vagy eljárás, amely lehetővé teszi az ügyfél számára a fizetési megbízás megadását.

Ezen utóbbi kézpénz-helyettesítő fizetési eszközökre tipikus példa az átlagember által is használt fizetési kártya, a mobiltárca alkalmazásokon keresztül megadott fizetési megbízások vagy a különböző adatbeviteli módok (pl. QR-kód vagy NFC) segítségével kezdeményezett azonnali átutalások esetén a mobiltelefon vagy az internetbank.

Amennyiben egy eszköz kizárólag a szolgáltatást igénybe vevő azonosítására szolgál, a vásárlás ellenértéke pedig később, a szolgáltatásnyújtó által kiállított számla alapján halasztott fizetéssel kerül kiegyenlítésre, vagyis az eszközzel (pl. plastikkártyával) fizetési megbízás nem adható meg és fizetési művelet nem teljesíthető, úgy az nem minősül kézpénz-helyettesítő fizetési eszköznek, illetve elektronikus pénznek, ezáltal a specifikus kézpénz-helyettesítő fizetési eszközre vonatkozó kivételi szabály vizsgálata sem szükséges.

Elektronikus pénznek minősül¹⁰ a Hitelintézeti törvény alapján az elektronikus pénz kibocsátójával szembeni követelés által megtestesített, elektronikusan tárolt – ideértve a mágneses tárolást is – összeg, amelyet pénzeszköz átvétele ellenében bocsátanak ki a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló törvényben meghatározott fizetési műveletek teljesítése céljából, és amelyet az elektronikus pénz kibocsátóján kívül más természetes és jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság és egyéni vállalkozó is elfogad. Nem minősülnek elektronikus pénznek azon eszközök, amelyek a fentiekben ismertetett korlátozott körűsége vonatkozó kivételi szabály alá esnek, illetve kizárólag elektronikus hírközlő hálózat üzemeltetője által nyújtott szolgáltatáshoz kapcsolódó fizetési művelet megadására alkalmasak (pl. a mobil szolgáltatók szoftver vásárlásokban való közreműködése értendő ide, ilyenek lehetnek a mindenki által használt app store-ok).

Azon elektronikus egységek, amelyek a Hitelintézeti törvényben meghatározott valamennyi fogalmi elemnek megfelelnek, elektronikus pénznek minősülnek és egyúttal kézpénz-helyettesítő fizetési eszköznek is tekintendők.

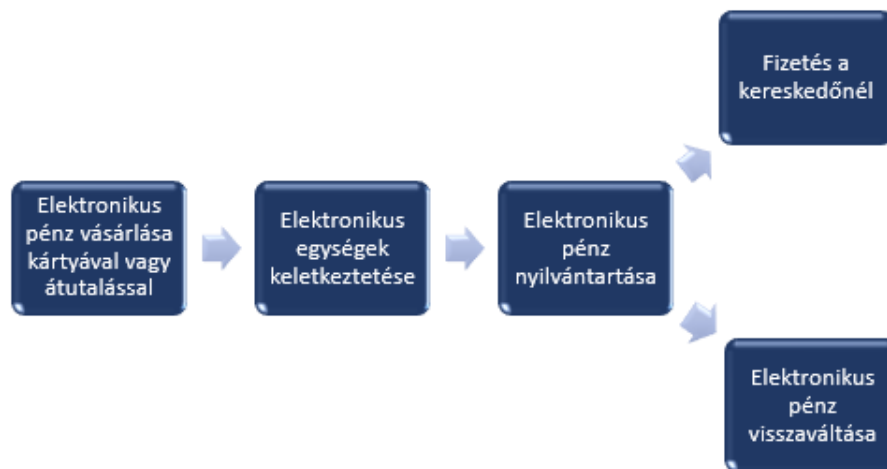
Az elektronikus-pénz kibocsátó intézmények által nyújtott szolgáltatás fő jellemzője, hogy az általuk vezetett számlánkra jellemzően fizetési kártyával vagy átutalással tudunk pénzt feltölteni, amely nyomán új elektronikus egység keletkezik. Ezen egységek elektronikus formában – hardver alapon (például fizetési kártyán, mobiltelefonos applikációban) vagy szoftver alapon (például elektronikus pénztárcában) – kerülnek nyilvántartásra.

A gyakorlatban jellemzően elektronikus pénznek minősülnek az ún. prepaid kártyákon elérhető egységek, amelyeket – miután az elkölteni kívánt összeget átutaltuk a kártya kibocsátója számára –

⁹ Hpt. 6. § (1) bekezdés 55. pont

¹⁰ Hpt. 6. § (1) bekezdés 16. pont

nála, illetve egyéb kereskedőknél használhatunk áruk vagy szolgáltatások vásárlására, a kártya kibocsátója pedig a számítógépes rendszerében tartja nyilván az egyenlegünket.

Magyarországon és nemzetközi szinten a legtöbb innovatív FinTech szolgáltató elektronikus-pénz kibocsátás keretében nyújtja a fizetési szolgáltatásait, ilyen szolgáltató például a Revolut^R a PayPal^P vagy a Barion^B. Érdemes megjegyezni, hogy a legtöbb kriptodeviza esetében nincs jogi értelemben vett kibocsátó, továbbá – ellentétben az elektronikus pénzzel – jogszabályilag nem biztosított a fizetőeszközre történő visszaváltás lehetősége. Ezen túlmenően a kriptodevizát és a fizetőeszközt elfogadói kör különbözik, miáltal az elszámolási egység nem egy törvényes fizetőeszköz (például egy elektronikus forint egy készpénz forintot ér), hanem saját árfolyama van. Ezért ezen eszközök nem is minősülhetnek elektronikus pénznek, így például a Bitcoin[ⓑ] sem számít annak.

Jelentős különbséget jelent a hagyományos, betétgyűjtési tevékenységet is folytató hitelintézetek által végezhető tevékenységekkel szemben, hogy a kizárólag elektronikus pénz kibocsátást végző elektronikus pénz kibocsátó intézmények nem gyűjthetnek betétet, vagyis az ügyfelektől átvett pénzeszközöket sajátjukként nem kezelhetik, azt nem fektethetik be. Ennek fogyasztóvédelmi okai vannak, mivel az elektronikus-pénz kibocsátó intézmény esetleges felszámolása esetén az ügyfelektől elektronikus pénz kibocsátás ellenében átvett pénzeszközök nem képezik a felszámolási vagyont részet. Ezen túlmenően az ügyfelektől az elektronikus egységek „megkeletkeztetéséért” átvett pénzeszközöket az elektronikus-pénz kibocsátó intézmények tipikusan egy hitelintézetnél vezetett letéti számlán kötelesek tartani, védve ezáltal az ügyfélpénzeket többek között az elektronikus pénz kibocsátó intézmény vagy esetlegesen a letéti számlát vezető hitelintézet felszámolása esetére. Mindezen előírásoknak köszönhetően az ügyfélpénzek nem vesznek el. Az ebből eredő alacsonyabb kockázat miatt az elektronikus pénz kibocsátó intézményekre enyhébb prudenciális jogszabályi előírások vonatkoznak, mint egy hagyományos hitelintézetre.

A specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz minősítése során figyelembe vett szempontok

A felügyelet minden esetben egyedileg, a benyújtott bejelentésben foglaltak alapján vizsgálja meg a kibocsátó által nyújtott szolgáltatást, így különösen azt, hogy a specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hol és milyen termékek, szolgáltatások megvásárlására használható.

A Második pénzforgalmi irányelv alapján egy specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközt zártkörű hálózatban használt eszköznek tekinti az MNB a felügyeleti gyakorlatában, ha csak egy meghatározott kiskereskedelmi egységben vagy meghatározott kiskereskedelmi láncban kínált termékek és szolgáltatások vásárlására használható. Ilyen eszközök lehetnek a hűség-, vagy kedvezménykártyák (pl.

egy kiskereskedelmi lánc pontgyűjtő kártyája), amelyekkel a korábbi vásárlások során gyűjtött pontokat használhatjuk vásárlásra.

Zártkörű hálózatnak tekinti az MNB továbbá, ha az érintett gazdálkodó egységek közvetlenül kapcsolódnak egymáshoz egy kereskedelmi megállapodás révén. Az ilyen jellegű megállapodások például közös fizetési márka használatát írhatják elő, amelyet az értékesítési helyeken alkalmaznak, és – amennyiben kivitelezhető – megjelenik az értékesítési helyeken használható készpénz-helyettesítő fizetési eszközön is. Ilyenek például az üzemanyagkártyák, amelyekkel a franchise rendszerben működtetett töltőállomásokon vásárolhatunk.

A specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz csak termékek és szolgáltatások nagyon korlátozott körének vásárlására használható, amennyiben az eszköz alkalmazási köre az értékesítés földrajzi helyétől függetlenül, ténylegesen, véges számú, funkcionálisan egymáshoz kapcsolódó árukra és szolgáltatásokra korlátozódik¹¹. Ezek alapján tehát a nemzeti hatóságok nem határozhatnak meg előzetesen konkrét feltételeket (például az eszközt elfogadó kereskedők száma, az eszközzel folytatott vásárlások összértéke) a kivételi szabály alkalmazhatóságának megítéléséhez. Ennek oka, hogy nem lehetséges egzakt módon, például minden gazdasági ágazatra kiterjedően meghatározni egy olyan objektív mérőszámot, amely leírja, hogy egy készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel hány termék vagy termékcsoporthoz vásárolható meg. Például egy nagy szupermarketben akár több ezer terméket is árulhatnak, míg egy műszaki cikket értékesítő üzletben jóval kisebb választék található, ugyanakkor, ha ezek funkcionálisan összetartoznak, a kivételi szabály alkalmazható esetükben.

A kivételi szabály nem ír elő korlátozást a földrajzi hely tekintetében, azaz attól függetlenül, hogy több különböző tagállamban működő szolgáltató is elfogadja a specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközt korlátozott körű termékek vagy szolgáltatások megvásárlására, tekinthető zártkörű hálózatnak, amennyiben a kibocsátó és a kereskedők közötti szerződéses viszonyok ezt alátámasztják.

Az üzemanyagkártyákkal például egy vállalatcsoport bármely benzinkútjánál Európa szerte vásárolhatunk üzemanyagot, ugyanakkor az MNB gyakorlata szerint a kivételi szabály csak abban az esetben alkalmazható, ha az üzemanyagkártyák funkcionálisan egymáshoz kapcsolódó (a gépjármű tovább haladásához, fenntartásához, illetve karbantartásához szükséges) termékek és szolgáltatások (üzemanyag, adalékanyagok, stb.) megvásárlására használhatók.

A Második pénzforgalmi irányelvben foglaltak szerint „amennyiben egy egyedi célt szolgáló eszköz általános célú eszközzé válik, akkor az ezen irányelv hatálya alóli kivétel a továbbiakban nem alkalmazható”. Az irányelv továbbá kimondja, hogy „a partnerüzletekben is használható eszközök ezen irányelv hatálya alóli kivétele nem indokolt, mivel ezeket az eszközöket jellemzően a folyamatosan bővülő szolgáltatói hálózatok kiszolgálására szánják”¹². Amennyiben tehát egy eszközzel egyre növekvő számú kereskedőnél vásárolhatunk, amelyek például nem egy cégcsoporthoz tartoznak és számos, különféle jellegű terméket vagy szolgáltatást kínálnak, a jogszabályban rögzített feltételek nem állnak fenn. Ezen kívül a kivételi szabály nem alkalmazható abban az esetben sem, ha az eszközzel egy olyan kereskedelmi platformon fizethetünk, ahol számos kereskedő nyújtja a szolgáltatásait és a termékeit.

A minősítés szempontjából lényegtelen, hogy a specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz milyen formában (kártyán, mobiltelefon alkalmazásként vagy egyéb eszközön) kerül kibocsátásra, amennyiben a Hitelintézeti törvényben foglalt feltételek nem teljesülnek, a kivételi szabály nem alkalmazható.

¹¹ PSD2 (13) preambulumbekzdés

¹² PSD2 (14) preambulumbekzdés

A specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz minősítésének kérdése a fogyasztó szempontjából

A Második pénzforgalmi irányelv számos olyan, a pénzforgalmi szolgáltatókra, valamint a pénzforgalmi szolgáltatást is nyújtó elektronikus-pénz kibocsátókra vonatkozó előírást tartalmaz, amelynek célja a fogyasztóvédelem növelése és az elektronikus fizetési eszközök használatába vetett bizalom előmozdítása a biztonságosabb eszközök kibocsátásával és a visszaélések csökkentésével. A specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközök korlátozott körű használata és az ebből eredő mérsékeltebb kockázat miatt, amennyiben a kivételi szabály feltételei fennállnak, a specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz kibocsátójának nem kell megfelelnie – többek között – a pénzforgalmi jogszabályok előírásainak. Mindezek okán az MNB minden esetben alaposan mérlegeli, hogy a kivételi szabály alkalmazható-e, tekintettel arra, hogy a pénzforgalmi szolgáltatásokra vonatkozó jogszabályi előírások alkalmazásának mellőzése alacsonyabb fogyasztóvédelmi szinttel jár, amely csak alacsonyabb kockázattal indokolható.

A Második pénzforgalmi irányelv új előírásai közül a jóvá nem hagyott fizetési műveletek esetén a fogyasztókat terhelő kár mértékének csökkentése, illetve az erős ügyfél-hitelesítés kötelező alkalmazása érintik leginkább a készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket.

A Pénzforgalmi törvény¹³ elsődlegesen a pénzforgalmi szolgáltatóra telepíti a jóvá nem hagyott fizetési műveletekből eredő kárt. Amennyiben tehát az ügyfél birtokából kikerült, ellopott vagy visszaéléssel megszerzett készpénz-helyettesítő fizetési eszköz (pl. fizetési kártya) használatával olyan fizetési műveletet teljesítenek, amelyet nem az ügyfél hagyott jóvá, úgy a jóvá nem hagyott fizetési műveletekből eredő kárt a pénzforgalmi szolgáltató köteles viselni tizenötezer forint felett¹⁴. Meghatározott feltételek esetén az ügyfél ezen kárviselés alól is mentesül¹⁵. A pénzforgalmi szolgáltatót abban az esetben nem terheli a kárviselési felelősség, ha az ügyfél bejelentését egyedileg megvizsgálva bizonyítja, hogy az ügyfél csalárd módon járt el vagy a kárt a Pénzforgalmi törvényben meghatározott kötelezettségeinek súlyosan vagy szándékosan gondatlan megszegésével okozta. Például a fizetési kártyáját és az annak használatához szükséges személyes hitelesítési adatait (pl. PIN kódját) harmadik fél részére szándékosan átadta vagy a fizetési kártya jogosulatlan használatának észlelését követően ezt nem jelentette haladéktalanul a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatója számára¹⁶. A Pénzforgalmi törvény ezen előírásai rendkívül erős védelmet jelentenek a fogyasztónak vagy mikrovállalkozásnak minősülő ügyfelek számára, mivel az ügyfél ilyen irányú bejelentése esetén a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatót terheli annak bizonyítása, hogy a fizetési művelet az ügyfél tudtával, jóváhagyásával került megadásra vagy a kár bekövetkezte az ügyfél szándékos, súlyosan gondatlan magatartására vezethető vissza.

A Második pénzforgalmi irányelv Pénzforgalmi törvényben implementált további újdonsága volt az ún. erős ügyfél-hitelesítés alkalmazásának előírása az elektronikus pénzforgalom biztonságának növelése érdekében. Ennek alapján, online számlahozzáféréskor, elektronikus úton történő fizetés kezdeményezésekor vagy egyéb olyan műveleteknél, amelyek fizetéssel kapcsolatos visszaélésekre adhatnak lehetőséget, a pénzforgalmi szolgáltató köteles erős ügyfél-hitelesítést alkalmazni. Az erős ügyfél-hitelesítés keretében az ügyfélnek három csoportba sorolt hitelesítési faktorból legalább kettőt szükséges megadnia, hogy a hitelesítés sikeres legyen. Hitelesítési faktornak minősül a csak az ügyfél által ismert információ (pl. PIN kód), csak az ügyfél által birtokolt dolog (pl. mobiltelefon, fizetési kártya) vagy az ügyfél jellemzője (pl. ujjlenyomat).

¹³ A pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (Pft.)

¹⁴ Pft. 45. § (1) bekezdés

¹⁵ Pft. 45. § (2) bekezdés

¹⁶ Pft. § (3) bekezdés

A specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközök jövőbeni szabályozása

Habár az európai jogalkotók a Második pénzforgalmi irányelvben kívánták pontosítani a specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközökre vonatkozó kivételi szabályok megfogalmazását, a jelenlegi normaszöveg több olyan fogalmi elemet is tartalmaz, amelyek jogértelmezés tárgyát képezik, ezáltal megnehezítve az uniós szintű egységes jogalkalmazást. Továbbra sem egyértelmű többek között, hogy mi értendő „a kibocsátó által használt létesítmények”, „a szolgáltatók zártkörű hálózata” vagy az online kínált termékek vagy szolgáltatások esetén „a korlátozott körű áruk vagy szolgáltatások” kitétel alatt.

A jogszabály szövegének eltérő értelmezéséből eredő problémák kezelésére indokolt lehet egy európai uniós szintű egységes jogszabályértelmezést elősegítő iránymutatás elkészítése az Európai Bankhatóság vezetésével, amely a tagállami felügyeleti gyakorlatokban eddig előfordult konkrét példákon keresztül adna segítséget a specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközökre vonatkozó kivételi szabály megfelelő alkalmazásához.